બનામે યજદાં.

ગોપીચંદ.

બાબ પહેલા-દિખાવ પહેલા.

નાટકના ગાયનો

ગાના ૧.

સબ— કલ્યાન—પદ.

દુનિયા સારી સમઝે જુઠી જુઠા સબ સંસારારે,
કાયા જુઠી, માયા જુઠી, જુઠા જગ બેવહારારે.—દુનિઆ.
માલ, ખજાના, ધન, દૌલત સબ, જોબન ઔર જવાનીરે
આવે ઇતસે જાવે ઉતકો, જયસે જલકા ધારારે.—દુનિયા-
જલમેં, થલમેં, ઘર, જંગલમેં, દલ, બાદલમેં, કલ, બેકલમેં.
દુનિયા.
આરામમેં જો રામકો ભૂલે તકલીફમેં વ્હો ડુબેગા,
હરદમ તાલિબ હો તૂ હરકા, હર લે વ્હો જમ ભારારે.—દુનિયા.
આલી ગૌહર. વાલી જગધર, સબપર યાવર, સબકા નાવર,
બાલા બરતર, આલા અફસર, સાહિબ પરવર. હય જો સરવર,
નાગર નટવર, સુંદર ગિરધર, ઉસપર ચિત ધર; અય નર ખુદસર,
મત કર શસદર, મનકો છનભર, જા હર ભજકર, યેહે ઘર તજકર.
--દુનિયા.

ગાના ૨.

પરજ કાલિંગરા-લાવની.

મછિન્દ્રનાથ—

વ્હાંતક આકે હરકી દયાસે કરતે નામ સદા પહુંચે,
કૌન નગર હય, કૌન શહર હય. કહાં યહાં હમ આ પહુંચે?

૧૦૦૮૩

જવાલિન્દ્રનાથ—

સુંદર નગરી નામ હય ઇસકા, જહાં હમ અય દાતા પહુંચે,
કોઇ શહર નહિં ઇસકી સફાઇ ખુબીકો અસલા પહુંચે.

કાનિફ—

રાની યહાંકી મયનાવત હય, ઉસકોભી કોઇ કયા પહુંચે,

ગોરક્ષ—

પહુંચે તો શાયદ ગોપીચંદ ઉસકાહી બેટા પહુંચે.

જવાલિન્દ્રનાથ—

અય મેરે ચેલે કાનિફ! યાં હમ દોનો ગુરૂ ચેલા પહુંચે,
વહીં ફકીરોંકા હય ઘર. વ્હો જહાં રાતકો જા પહુંચે.

સબ—

આગે ઇરાદા હો જો તુમ્હારા ધ્યાન જહાં હરકા પહુંચે,
જહાં કહો તુમ, જહાં રહો તુમ, ઉસી જગહ બંદા પહુંચે.

સબ—

બહેતર હય રાહે દયરે જહાંસે જલ્દ ખુદાતક જા પહુંચે,
સરપે ખરી હય મોત અરી હય, દેર નહીં ગર આ પહુંચે.

ગાના ૩.

કલ્યાન—ગત.

સબ—ચેત યાર! ચેત યાર! હરી નામ પ્રેમ ધર,
આસા, ત્રશના, મોહ, લોભ, માર,
ખાક અંગ, ગરે ધ્યાન હાર ડાર—ચેત.
રામ નામ રસ ચાખ, દયા ધર્મ રાખ,
જગત નાવ કર હર ભજનસે પાર.
ચરન સરન નાથ પુરન ચંદ્ર સાથ,
ભકિત ભાવ કર હેત બાર બાર.—ચેત.

ગાના ૪.

ઝિંઝોટી—દાદરા.

મોગલ-ઝબુલમ કાબુલમ મી દ્રિરેમ, જહાં દેકેમ,

હમ અરબો મિસ્ર દેકેમ, રૂમ દેકેમ, શામ દેકેમ,
અયસા રાજ કહીં ન દિદેમ.—જાબુલમ.
દરવતનમજરન ચોરેમ, રૂપી દેકેમ, હુદહી તોરેમ,
લુટેમ પિટેમ લૅકરી જૅરૅન, મુક્કી મારેમ, ગૅરમાં ગૅરૅમ,
અયસા રાજ કહીં ન દિદેમ.—જાબુલ ૨.

ગાના ૫.

ઝિંઝોટી—લાવની.

અબ—નગર સગર ગુન ગાવે તિહારો મયનાવત જીશાન!
જિધર નજર ભર દેખત, પાવત સુખ સમ્પત ઈન્સાન.
ગોર બંગાલેમેં તિહારો માતા જયસો માન,
ગોપીચંદ હય પૂત તિહારો પ્રજા દેહકી જાન.
દહકાની—ઉદય અસ્ત તક ચાર ખુટમેં ફૂલે તેરો રાજ,
પૂત તિહારો ગુન બલમેં હો સરતાજોંકા તાજ.
અબ— જુગ જુગ જિવજો માતા! ધર્મી, કર્મી, પાલનહાર,
આશિશ રૂરા ફૂલજો મુઝના ઓ દેવી અવતાર.

ગાના ૬.

કેરહારી—પદ.

જવાલિન્દ્રન થ—
માયાકી હય જબલ ઠગાઈ, જગમેં ચાર તરફ ફેયલાઈ—માયાકી.
જો હય સો મતલબકા બંદા, કયસા બાપ કહાંકા ભાઈ!—માયાકી.
જગત ફાની, સમઝ ગ્યાની! દેહ રદ હય, જાન જાની,
દેર મત કર, હેત હરપર, લગા બંદે! લગા,
નિસ દિન દયા, વાકી મયા હોગી અબ ભાઈ!—માયાકી.

ગાના ૭.

કેદારા—તિરાના.

અબ—નાદિર, નૂરાની, લાસાની જાત તેરી પહચાની,
હો ગ્યાની! દાની! સુલતાની તેરી હમપર જાવેદાની—નાદિર.

નાદિર સરકાર શાહાના કાર, ચાર સૂ દાના,
રાજ તાજ શાહાના, ઇન્સાફકા બયઠા થાના,
દૂર દૂર તેરા શુહરા, તેરી પરજા, આલા, અદના,
શાહ તેરે દમસે શાદમાન, જાન નજરાના—નાદિર.

ગાના ૮.

લોટન— પીલૂ—લાવની.

આઇ રાહત કુછ રોજ રહી, ફિર રંજ આયા, કુછ ગ્યાન રહા,
શબકો ચાંદો તારે આયે, ચડકે બાદલ કારે આયે,
દિનકો સૂરજ આકે મિહમાન રહા.
સચ્ચા દોસ્ત ખુદા સબકા હય, ઉસપર જો કુરબાન રહા,
આલમકે વ્હો ગમસે છુટા, હયરતકે આલમસે છુટા,
હર હાલતમેં ખુશ વ્હો ઇન્સાન રહા.—આઇ.

ગાના ૯

જીલા—બરહન્સ—દોહરા.

જોગન—સોના મુઝકો ચાહિયે ન રૂપા હય દરકાર,
કાર મેરા કુછ ઔર હય, અય મેરે સરકાર !
ઘર મેરે હરકા દિયા ધન દોલત હય પાસ,
હોતી હય પૂરી નહીં મેરે મનકી આસ.

ગાના ૧૦

તિલક કામોદ—લાવની.

જ્વાલિન્દ્રનાથ—

આનકે ઈસ જગમેં ગાફિલ ગમાલિકસે બશર હરઆન રહા,
જાન ર્હે તનમેં રહી જબતક બંદા અંજાન રહા.
તાનકે સોયા બેફિક્ર, બેધ્યાન રહા, મસ્તાન રહા,
માનકા અપને હરયક સૂરતસે ઇસે અરમાન રહા,
કાન દિયા બાતોં પ ન કરકે જબતક કુછ ઈમ્કાન રહા.—જાન.

ગાના ૧૧.

ઝંઝોટી—નટકા.

લોટન—ચંચલ ચિતવનકી બરછી હયઁ જો ખાયે હુવે,
બનકે દીવાને ફિરતે હયઁ ઘબરાયે હુવે.
કાલે કાકુલ બ્હુ નાગિનસે બલ ખાયે હુવે.
કારે મતવારે હો નયના શરમાયે હુવે.
ગોરેસે ગાલોંપર ગેસૂ લહરાયે હુવે,
ચંદાપર ગોયા કે બાદલ હય છાયે હુવે.
યા રબ કિસ જાલિમકે હયઁ વ્હો બહકાયે હુવે,
રખતે હયઁ હમસે દામનકો ઝટકાર!
નાચારી નાકારી હયભારી દુશવારી બેજારી હરવાર–ચચંળ

ગાના ૧૨.

લોટન— ઇંગ્રેજી—તર્જ.

જો લાજ આજ ઘર છપ્પર પર હર ઘર ઠગ આતે હયઁ
સજ સજ તાજ કલ બલ છલકા બલબલ જો જાતે હયઁ.
કર ઢંગ સંગ, ઠગ કર જગમેં, રગરગ ફરકાતે હયઁ,
હર આંખ બીચ અનજન બન અન ધન, રંજન પાતે હયઁ.
હમ તરહ તરહકે અપને નિત બદલકે ઢંગ,
કર સદા દગા; રિયા, જફા; વફાસે દંગ તંગ,
જા બજાયેં મીઠે મીઠે સુરમેં મોરચંગ,
કયા ઉમંગ! કયા તરંગ! રંગ હય રંગ!—હા.

ગાના ૧૩.

કાફી—ઠુમરી.

જોગન—
કિસીસે નહીં પ્રીત લગાની ભલી, સબ દિલબર હયઁ છલી.–કિસીસે.
જબતક જવાની, તબતક હય જાની, ફિર જાનીસે આનાકાની,
જબકે જવાની ઢલી.—કિસીસે.
જો ભઁવરા કલિયોંપર ગૂંજે, વ્હો આખિરકો બાત ન પૂછે,
જબ બેરસ હો કલી.—કિસીસે.

ગાના ૧૪.

ઇંગ્રેજી—તર્જ.

સબ—શોક હારન ? જગજીવન ! તારન ! નિસ્તારન !
તીન લોકકે સરજનહારે ! પરતે હમ ચરનન.
નાથ ! પરમેશ્વર ! કરતાર! દાતા ! દુખ ભંજન!
સ્યામબરન રઘુનાથ ! કરેં હમ નિત તેરા સુમરન
હેત ધારી, ન્યાય કારી, કશ્ટ હારી, જાતે બારી.
કાટ ભારી પાપ બંધન,
લે ચંદન, પ્રેમ દરપન, ધ્યાન દરશન,
દેત અરપન હમ સબ જન તન મન ધન.—શોક.

ગાના ૧૫.

માંડ—ગરબી.

સબ—આવો સજાવો સિંગાર બહના ! આવો સજાવો.
કાનન કુંડલ હાર, બહના ! આવો સજાવો—આવો.

દોહરા.

હાર ગલેમેં ડારકે દૂની શોભા પાય,
જ્યૂં નિરમલ આકાસપે છાઇ રહતી ચાંદની આય—બહના.
સોહે બાજૂબંદ કર સોભા કહીં ન જાય,
જયસે સુંદર કમલપર ભંવરા ગૂંજે લુભાયે લુભાય—બહના.
કાનન કુન્ડલ સાજિયે ગોરે મુખકે પાસ,
બયઠે શુક્રો બ્રહુસ્પતી આકે જ્યૂં સૂરજકે રાસ—બહના.

ગાના ૧૬.

બયત.

લોટન-- ગૌરી—કુમરી.

હર ઠાટ ઝમકમેં નઈ હો, છમ વ્હો લાવૂં—હર.
બાજીકા દાવ, કભી સેર; કભી પાવ,
બદલ ભેસ આવ જાવ કરૂં રોજ ચારચાર—ઠન ઠનનનનન—હર.
કોઇ દિન માર, કભી હાર, રભી ખાર,
ઇસી તૌરસે હરબાર બને કાર બાર બાર—ઝન ઝનનનનન—હર,
કરના હો પાર, જિસે મતલબકી ધાર,
ઉસે મૌજોકી માર, ગુલોંકી હય બોછાર—છન છનનનનન—હર.

ગાના ૧૭.

ભોપાલી—ગજલ

ગોપીચંદ—

ફજલ હય ખુદાકા મુઝપર, તેરી મિહરબાની હય,
વકત શાદમનીકા હય, બખત યર જાની હય.—ફજલ.
ગુલશને જહાંમેં ફિર મય કયું પિયૂં ન જામે અશરત,
મૌસમે બહાર આયા હય, આલમે જવાની હય.—ફજલ.
હયઁ જહાંમેં જિતને મુર્શીદ, કમ નહીં કિસીસે મયઁ તો,
મુર્શીદોંકિ બાતેં સારી હકેં લન્તરાની હય.—ફજલ.

ગાના ૧૮.

લોટન—અહા હા હા હા કયા ખરાબ થી ઘડી!
ઓહો હો હો હો હાય! નસીબ કયા લડી!
પરી આશુકકી વ્હ મારભી કડી!
જરી જાલમને કયા પાંવ પર છડી!
માર પડી કયસી! ધુલ ઝડી કયસી!
વાર પડી કયસી! ધાર પડી કયસી!--આહા.

ગાના ૧૯.

દેસ—પદ.

જ્વાલિન્દ્રનાથ—

ખબરદાર હો અય મુસાફિર! સઁભલ જા!
અતરનાક હય રાહ, જલ્દી નિકલ. જા—ખબરદાર.
મુસાફિર તુ હય ઔર દુનિયા સરા હય,
ફક્ત હય યહ રહનેકી દો ચાર પલ, જા.
યહાં આકે રહનેકા હય યહે નતીજા,
કે આજ આકે કર બિસ્તરા ઔર કલ જા.-ખબરદાર.

ગાના ૨૦.

ઝિંઝોટી—દાદરા.

જોગન—

કિસી શીરીં અદાકી વફાને દિલકો હમારે મજા દિયા,
મેરી આખોંપર પરદા પડા થા; સો ઉસને આકર ઉઠા દિયા—કિસી.
લોટનકી ઉલફતકા સૌદા હુવા હય, દિલ ઉસકે જુલ્ફોંમેં ઉલઝા હુવા હય,
ઉસને જો ફન્દા લગા દિયા, હમનેભી દિલકો ફૅસા દિયા—કિસી.
કહતીથી, મર્દોકો દેંગે ન દિલ હમ,
આતોંસે અપનેહી અબ હયઁ ખિજિલ હમ,
સચ હય, સર જિસને ઉઠા દિયા, અલ્લાહને ઉસકો ગિરા દીયા—કિસી.

ગાયન ૨૧

જોગન— ભુપાલ—ઠુમરી

તન મન ધન સબ વારા,
વારા નિસારા. બિસારા, બલિહારા—તન.
અયસા ન કોઈ અબતક દેખા હય, ઔજ વફાદારીકા તારા-તન
આફતેં ઝેલા હય, સરપર ખેલા હય, ચાહમેં મેરે હય આવારા-તન
આશિક મેરા જો યહે પાક નજરમેં હે, કયૂં ન મુઝે ફિર
હોગા પ્યારા ?-તન.

ગાના ૨૨

જવાલિન્દ્રનાથ— ભયરવ—કુમરી

સચ્ચા ગુરૂ હય વહ દાતાર દાતા, દાદાર દાતર મુખ્તા ર દાતા-સચ્ચ
આયા ગુન્હગાર ઉસકે જો દરબાર, અપને કરમસે ઉસકો બચાયા-દાદાર
તોબા કરે જો, બખ્શે વહ ઉશકો, અયસા વહ હય ગફ્ફાર કહા-દાદાર

ગાના ૨૩

માડ—ગજલ.

ગોપીચંદ—ગુનહગાર હું ના સજા નાબકાર,
મગર હું મુઆફીકા ઉમ્મેદવાર.—ગુનહગાર.
હુવા મુઝસે ધોકેમેં અયસા કુસૂર,
મગર બખ્શ દો આપ અય નામદાર !
દિયા મુઝકો મક્કારને થા ફરેબ,
નહીં તો ન હોતી ખતા જીનહાર.—ગુનહગાર.
અબ અપને કરમસે મુઝે દો પનાહ,
કરો મિહરકી યક નજર એક બાર.—ગુનહગાર.

ગાના ૨૪.

લહરા—સિંધુરા.

જોગન—જાવોજી જાન ! કિસ ન દાનકો કુસલાને આયે ?
કિસકો બહકાને આયે ? કિસકો બહલાને આયે ?
બાતોંમેં લાને આયે ! ઘાતોંમેં પાને આયે !
પૂરે નાદાન અપની નાદાની દિખલાને આયે !—જાવોજી.
આગે ઉસ્તાદકે ઉસ્તાદી કરને આના કયસા ?
દરિયામેં ડાલને દો જામ પાની જાના કયસા ?
ફિરને હો ઘેરે ઘેરે, ફરતે હો હેરે ફેરે,
આતે હો મેરે ડેરે જાતે હો બનકે ચેરે,
જા અય બન્દે ! અયસે ફૂન્દે, ગોરખ ધન્ધે દે ખેચન્દે,
કયા હમકો સિખલાને આયે !—જાવોજી.

ગાના ૨૫

જોગન— માંડ—દાદરા.

અય દિલ દીવાને! ઓ ચંચલ! ધીમે ધીમે ધીમે ધીમે ધીમે ધીમે.
દેખે ભાલે રાખિયો પૈયાં તૂ
ઓ ચંચલ! ધીમે ધીમે ધીમે ધીમે ધીમે ધીમે દેખે ભાલે ચાલ—અય.
કાહુકી મોહની મૂરત હો તો ઉસ્સે નહિયો બચાય
દીપક જયસા મુખરા હો રોશન તો વોભી દિયા જલાય.
કહીં ભૂલેસે નયના ન જાય. ઈસે રખના હટાયે બચાય.—અય.
ખંજર બરછી લગત હય તો સૂઝત નેક ઉપાય
નયન ભાલા લાગે જો કારી તો જિયરા ગારત જાય.
જહાં નયનોંમેં નયના સમાય, વહાં કોઇ ન પાયે ઉપાય—ઓ.

ગાના ૨૬.

ભીમપલાસી ઠુંમરી.

ગોપીચંદ—અરજ સુન લીજે મોરી, ખતા બખ્શ દો મોરી—અરજ
કરમ કરો દાતા! કોપ નિવારો,
આસ હય સાંઈ મોહે તોરી.—અરજ.

ગાના ૨૭

ભયરવી ભજન.

સબ—ધની, દાતાર હમારે! અય કરતાર હમારે! ભરોસે તેરે રહમકે
તોબાકે સહારે—ધની.

દરપર તેરે ખુદાયા! બંદા તેરા હય આયા,
હર પાપસે પછતાયા, તોબાકે સહારે—ધની.
કર તૂ કરમ દયા કર, ઇસકા કિયા ક્ષમા કર, અપરાધસે છુટકા કર
ખ્વારીસે કિનારે.—ધની.

ગાના ૨૮.

ભયરવ—પદ.

ગોપીચંદ—

હર નામ ભજલે બંદે અપને ખુદાકે, હર કાર ઘરબાર તજકે—તૂ.
દુનિયાકો છોરા, મુંહ સબસે મોરા, જોગી જતીકા સિંગાર સજકે-અપને.

ગાના ૨૯

જીલા—ઠુમરી.

દાસીએ—કોઇ જોગી હુવા જોગકા ગ્રહે બાના લે લિયા.
જુગત નહીં જાના લે લિયા.—કોઇ.
અરે જારે જાલિયે, મતવારે જાલિયે,
જતન ન જાને જોગી લોભી સોભી માને જોગી,
જારે જારે ઓ નાકારે, જારે જારે જા! ગ્રહે બાના લે લિયા.—કોઇ.

ગાના ૩૦.

જોગ- ઠુમરી

મોહેના—કઇ દિન હુવે ઘરસે ગયે. જબસે ગયા નહિં યાર આયા.—કઇ.
દિલ સિનેમેં ઘબરાયે, નહિં ચયન પિયા બિન આયે,
મેરા રંજ કૌન મિટાયે, અભીતક નહીં દિલદાર આયા.—કઇ.

ગાના ૩૧.

આસાવરી—ઠુમરી.

મોહેના—દિન રયન પિયા બિન તલમલિયાં,
બિરહ અગિન તનમન સબી જલિયાં.—દિન
હાય! સજન કયું સુધ બિસરાયે,
છાંડ ગયે મોહે, આપ ન આયે, આઠ પહર
હય એકલિયાં.—દિન.

ગાના ૩૨.

આસાવરી—ઠુમરી.

મોહેના—હય તુમકો આદેસ જોગી !

અલખ જગાવે, નાદ બજાવે—હય.

કાનન કુન્ડલ, ગલેમેં માલા, કફની, સેલી, હરની છાલ,

શિવશંકરકો ભેસ જોગી.—અલખ.

ગાના ૩૩.

પીલુ-લાવની.

દાસીયેં—હર ઘરમેં ચર્ચા સુનકે આયે હયં અય સરકાર! હમ

ચમ્પાવતી-બાવર અય ચેરી! કરનેવાલે કહે નહિં જિનહાર હમ-૯

દાસીયેં—કયસે કહેં હમ કહા ન જાવે, ઉઠે કલેજે સોગ.

ગોપીચંદ જોગી હો નિકલા, યહી કહે સબ લોગ-હ.

ચમ્પાવતી-આગ લગે વહો જીભ જો લેવે ગોપીચંદકા નામ,

એક નામકે લોગ હજારોં બસ્તે એકહી ગામ-બાવર.

દાસીયેં— દેખો, હય હય ! રાજકુમારી ફૂટી હય તકદીર !

આતા હય વહો ગોપીચંદહી પહને ભેંસ ફકીર-હર.

ગાના ૩૪.

અગિયા આસાવરી—સોજ.

ચમ્પાવતી—

મેરે માં બાપકા જાય ! મેરા જાનો જિગર ભાઇ !

કરેગા રહમ કયા કુછભી ન તૂ હમશિર પર ભાઇ ?—મેરે

રમાકે ખાક તૂ તનપર, બનાકે ભેસ જોગીકા,

મિલાકર જાન મિટ્ટીમેં મેરા સોનેકા ઘર ભાઈ!—મેરે

ચલા તૂ નાજકા પ્યારા, ચલા કિસ રંજકા મારા ?

હમેં જાતા હય દુનિયામેં કિસે તૂ સોંપકર ભાઇ ?—મેરે.